

Češka, Josef

[Egger, Rudolf. Das Labarum, die Kaiserstandarte der Spätantike]

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1961, vol. 10, iss. E6, pp. 296-297

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109009>

Access Date: 20. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

logickým námětem na plášti — podle Concheva je to výjev s řeckými heroi na Skyru, kde se skrýval Achilles. Stručně je pojednáno o technické stránce těchto zlatých nádob.

Autor podává zcela prostý popis nádob a jejich reliéfní výzdoby a tu a tam stručně poukazuje na některou analogii a vzájemně je srovnává. Velmi dobře dochovalé předměty jsou při své jemné modelaci cenné nejen svou hodnotou uměleckou, ale i materiální (váha zlata je přes 6 kg). Jsou to znamenitá díla řecké toreutiky, která jako celek tvoří jedinečný umělecký soubor. Podle stylových, epigrafických forem a podle starožitnických rysů a technických jednotlivostí datuje autor výtvary do 2. pol. 4. stol. př. n. l. Jako výrobní místo připouští Attiku, ale nevylučuje ani některou dílnu maloasijskou. 72 barevných fotozáběrů jednotlivých kusů, vzatých celkově i partiálně, přibližuje je čtenáři, který může tak na zobrazených detailech dobře sledovat jejich popis. Různé barevné tónování fotokopií má někde výhodu výraznější reprodukce detailů, ale barevný vzhled zlatého tónu materiálu skresluje. Nedosti zřetelně vyšel obr. 12 a 20, ale to byl možná úmysl fotografa, jemuž nešlo o ostrot jednotlivostí, ale spíše o měnivou koloristiku vzácného kovu. Odlišné barevné tóny reprodukcí vysvětluje Helga Reusch růzností osvětlení v době denní. Pro detaily by možná byla výhodnější fotografie černobílá.

Gabriel Hejzlar

Jerzy Slaski i Stanislaw Tabaczyński: Wczesnośredniowieczne skarby srebrne Wielkopolski. Materiały. Polskie badania archeologiczne 1. Warszawa—Wrocław 1959. 86 stran, 27 tab., 24 obr. v textu.

Ústav dějin hmotné kultury PAN připravuje pod vedením prof. T. Lewického pramennou edici raněstředověkých pokladů Polska. Jako první svazek této edice vyšla práce tragicky zesnulého J. Slaského a S. Tabaczyńskiego, z nichž poslední je znám svými úvahami o hospodářském a společenském významu raněstředověkých pokladů sekaného stříbra (Z badań nad wczesnośredniowiecznymi skarbami srebrnymi Polski, 1958).

V stručném úvodu je podána definice pokladu, poukázáno na problematičnost tohoto historického pramene, objasněn cíl práce, kterým je sebrání všech známých pokladů a ojedinelých mincí od 9. do pol. 12. st. z území Velkopolska. Dále se tu hodnotí jednotlivé druhy pramenů (musejní sbírky a archivy, publikace, korespondence) a jsou vysvětleny jednotlivé body popisu. Vlastní soupis pokladů je podán v abecedním pořádku podle lokalit. Hlavní důraz je v něm kladen na nálezkové okolnosti, výčet jednotlivých druhů mincí a literaturu. Chybí podrobnější vyjmenování jednotlivých druhů šperků; tento nedostatek v textové části je nahrazen čtyřmi příloženými přehlednými tabulkami, v nichž jsou uvedeny typy nalezených šperků. Práce je doplněna seznamem nejdůležitější literatury, čtyřmi mapami a 27 fotografickými tabulkami kromě 24 kreslených nebo fotografických obrázků v textu, na nichž je zobrazena podstatná část materiálu. Všechny poklady sekaného stříbra, kterých sebrali autoři na území Velkopolsky 153 (kromě 22 nalezišť ojedinelých mincí), jsou rozděleny do tří chronologických skupin: A (9. st. — 970) — 15 pokladů, B (970—1070) — 87 pokladů, C (1070—1150) — 11 pokladů; 42 pokladů je nezařazeno. Velmi cenný srovnávací materiál nám poskytuje skupina A, v níž některé typy ozdob navazují tvarově i časově na šperk velkomoravský, který známe z moravských a slovenských pohřebišť 9.—10. stol.

Bořivoj Dostál

Rudolf Egger, Das Labarum, die Kaiserstandarte der Spätantike. Österreichische Akademie der Wissenschaften, philosophisch-historische Klasse. Sitzungsberichte, 234. Band, 1. Abhandlung, Wien 1960. Stran 26.

Obsahem této drobné studie je vysvětlení původu a významu praporu zvaného labarum, což není v odborné literatuře pokus první. Egger však s názory starších badatelů skoro vůbec nepolemizuje, nýbrž omezuje se namnoze jen na interpretaci pramenů. Přitom přirozeným způsobem

vykládá, proč a za jakých okolností Constantinus labara užil, zabývá se jeho etymologií a posléze se pokouší vystihnout Kristův monogram, který na něm byl, podle dosti temného básnického výkladu Paulina z Noly graficky. V Eggerově spisku je tedy podán hutnou, ale jasnou formou obraz celého problému i jeho řešení.

Josef Češka

E. L. Bennett, J. Chadwick, M. Ventris, The Knossos Tablets, Second edition with corrections and additions by J. Chadwick with the assistance of F. W. Householder. Bulletin of the Institute of Classical Studies of the University of London, Supplement No. 7, London 1959. Stran VI + 137. Cena 5 s.

Rychlý postup mykénologických studií v celém světě si neustále vyžaduje nového vydávání textů psaných lineárním písmem B. Druhé vydání publikace *The Knossos Tablets* (o prvním vydání viz v AO 26 /1958/, 680—684) není sice kniha, která by se vyrovnala Bennettovým *The Pylos Tablets* z r. 1955, nebo dokonce jeho *The Mycenae Tablets* z r. 1958, vzhledem k tomu však, že knosských nápisů je více, jsou všeobecně v horším stavu a méně jim rozumíme, budeme asi muset ještě nějakou dobu počkat, než se podaří vydat dílo, které by obsahovalo všechny knosské texty nejen v přepise latinkou, nýbrž i ve faksimiliích a v normalizované lineární transkripci (jako je tomu v *Pylos Tablets*) nebo dokonce zároveň i na fotografiích (jako je tomu v *Mycenae Tablets*).

Změny proti prvnímu vydání jsou v různých oddílech recenzované práce různě četné a různě rozsáhlé. Na str. 1—96, kde jsou zachyceny texty, které byly nalezeny a přepsány do r. 1950 (inv. č. 1-6069), bylo provedeno jen velmi málo změn, zčásti i proto, že dosud nebylo možno provést zcela dostačující revizi těchto dokumentů. Přesto nelze již do budoucna očekávat v této části práce nějaké další velké opravy, neboť většina z těchto textů byla podrobena důkladnému kritickému rozboru již před vyjitím prvního vydání. Větší pozornost věnovali autoři druhého vydání zlomkům, které poprvé přepsali Ventris a Chadwick v r. 1955 (inv. č. 7000—8075); tyto tabulky znovu prohlédl Chadwick v r. 1958 a dosti přitom pozměnil různá dosavadní čtení (srov. str. 97—119). Konečně na str. 120—122 je připojeno několik desítek fragmentů nalezených od r. 1955. Jde o inv. č. 8100—8146, avšak s mezerou mezi č. 8115 až 8120. Z těchto zlomků bylo prvních 16 uveřejněno již v *ABSA* 52 (1957), 147—151, ostatní nebyly dosud publikovány. Práce je uzavřena obsáhlou klasifikační konkordancí knosských textů ke stranám 1—96 (ostatní texty konkordanci nepotřebují, neboť jsou většinou již řazeny podle obsahových kritérií). Praktičnost knihy doplňuje dvojitý dvojstránkový seznam fonetických i ideografických znaků lineárního písma B, jeden pevně s knihou spojený a druhý volně vložený. Rozdíly proti vydání z r. 1956 na tomto seznamu nejsou, jakkoli se na str. II v úvodu knihy hovoří o tom, že se podařilo identifikovat jeden nový slabičný znak (fonetická hodnota dvo místo dosavadního čtení wo-wo; jde o spojení dvou znaků wo, jednoho obyčejného a druhého obráceného) a jeden nový ideogram.

Práce znamená nový krok vpřed na cestě mykénologických objevů, je si však třeba přát, aby již co nejdříve vyšla plánovaná edice knosských tabulek s faksimiliemi, normalizovanými lineárními přepisy a fotografiemi.

Antonín Bartoněk

H. Kodzu, Greek Grammar, Tokio 1960, stran XVIII + 476.

Prof. Kodzu vydal v minulém roce normativní gramatiku starořeckého jazyka psanou japonsky. Toto zjištění sice na první pohled odrazuje českého čtenáře, při bližším prohlédnutí knihy sezná však i český klasický filolog, že leccos z této knihy může být pro něho poučným. Především je cenný autorův úvod do dějin řečtiny (str. 1—18). I bez znalosti japonštiny poznáme v autorovi zasvěceného znalce řeckých dialektů a najdeme tu sestavený cenné přehledy zvlášt-